

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., féltre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetéseket és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordaiútcza szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haenstein és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Furdoutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyilttér sora 20 kr.

Budapest, márcz. 16.

—r. Alkotmányos életünk egy idő óta nélkülözi ama nyugalmas folytonosságot, mely a míg egyrésztől legbiztosabb s legalkalmasabb eleme a tevékenységnek, másfelől nélkülözhetlen feltétele a megmondott, okszerű és áldásos fejlődésnek, melyek mindegyikére főleg jelenlegi viszonyaink közt oly égető szükségünk van.

Tagadhatlanul egy nagy átalakulás folyamatában vagyunk, mely rendezetlen viszonyaink között kétszeresen érezteti hatalmas befolyását; de oly átalakulásban, mely ha eléri célját, egy jobb jövőt ígér.

Jó ideje, hogy ezen átalakulás jelenségei mutatkoztak; ma már hátrányait is érezzük, s e hátrányok, melyek anomal viszonyainkból is nyerne tápot és erőt, kevéssel ezelőtt oly aggasztólag kezdtek feltűnedezni, hogy féltünk kelle miattuk a erisis esendes, háborítlan lefolyását, hogy aggódnunk kell azon jövő érdekeért, melyet az átalakulás szerencsés befejezése után magunk előtt látni vélünk.

Idegen elemeket láttunk ez átalakulás folyamatában küzdeni saját érdekükért; melyek fel akarták azt használni saját céljaikra, nem azért, hogy megjavítsák a helyzetet, mely tűrhettenné vált, hanem hogy lehetetlenné tegyék közvetlenül a kormányzást azoknak, kiknek léte s létezésüknek oka a lehető leghangzatosabb souvenir pour revanche-t képez szemekben.

Nyíltan kimondjuk, a Deákpárt kebelében Lónyay bukása után képződött factió az mely megragad minden alkalmat, hogy azonosítsa magát azon áramlattal, mely a jelenlegi visszás alkotmányi viszonyok ellen látszik irányozva lenni; de nem azért, mert annak végezzéljűt, a pártoknak más helyesebb s az ország érdekeinek leginkább megfelelő alapra helyezését kívánna eszközölni, hanem, mert hiszi, hogy ily áramlat kiszámított időbeni csatlakozásuk folytán kitör medréből s legelsőben is a jelen kormányt söpörheti el.

Ily kedvező alkalom kínálkozott e factió részére akkor, midőn a kormány által előterjesztett adótvérvényjavaslatok kerültek tárgyalás alá. Ama, szeliden szólva, kényszerű viszárvonulás, melyre Lónyay a budget tárgyalásának kezdetén a Deákkörben utalva volt, nem áltatta el eszméit és terveit; s a bankügyi leplelések sem hátráltatták abban, hogy megragadjja a kedvező situációt, mely az oppositio ellenséges állásában az adótvérvényjavaslatokkal szemben kínálkozott, s az ellenzékkel közreműködjék abban, hogy a kormány, melyről jól tudta, hogy az adótvérvényjavaslatok elve mellől nem állhat el, kényszerülve legyen azok megbukása folytán visszalépni.

Ha az ellenzék, melynek az természetes positiójából folyik, ellenzi azon törvényjavaslatokat, melyek közvetlenül adófelemelést céloznak, az érthető; de hogy létezzék valamely pártcsoport, mely elismeri a megszavazott szükségletek fedezetének multhatatlanságát, s még sem akarja a rendes bevételek által a rendes szükségletnek nem fedezhető részét az országnak fokozottabb jövedelmei által pótolni, az lehet párttaktika, lehet nagyon ügyes számítás, de hogy nem loyális, nem nyílt, nem őszinte, sőt mondjuk ki egyenesen, nem tiszta eljárás, az kétséget sem szenved.

Kerkapoly eljárásával mi is sok esetben nem tudunk megbarátkozni; s midőn jeleztük azon lehangoltságot, melyet a Deákpárt sorraiban bankügyi alkudozásai keltettek, — a mit itt közlő megfigyelni lehetett, de a mit

azok is megérthettek, sőt természetszerűen kellett tartaniok, kik csak a pesti hírlapokból ismerik a politikai világot, egyszerű tényt constatáltunk, miről csak azoknak nem lehetett tudomása, kik holmi nagy és kis a—k fufangos czikkeiből meritik bölcsességüket, melyek ugyanazon egy időben dicsérték keleti (nem Erdélyt, hanem Palaestinát értjük) alázatossággal a Lónyay kormányt Pesten, sárral dobálták Aradon s kötéltánczot jártak a Királyhágón tul, midőn még nem tudták, hanyat ütött az óra.

De még kevésbbé tudunk megbarátkozni Lónyay pénzügyi politikájával, melynek nagy része volt azon sikertelenségben, melyet Kerkapoly működése feltűntetett. Kimondtuk e meggyőződésünket akkor, midőn a Lónyay kormány még állott; de az új kormány idejében Kerkapolyval szemben is kifejezést adtunk ama hangulatuak, melyet a bankügyi okmányok közzététele alkalmával tapasztaltunk; a ki ebből azt képes következtetni, hogy mindez valakinek érdekében történt, annak úgy látszik az a politikája, hogy másra kenje azt, a mit maga követett el.

Lónyaynak legnagyobb hibája a tapintatlanság, s a helyzet fel nem ismerése volt mindig. Azt hitte most is, hogy eléri saját közvetlen célját: a jelenlegi kormány megbuktatását, ha a személykereseti adó tárgyalása alkalmával frontot csinál a Deákpárt kebelében s megbuktatja az ellenzék segélyeivel a trjvaslatot.

S hogy megbukott már a Deákkör értekezletén, ennek oka csak az, mert a Deákpárt azon elemei, melyek őszintén óhajtkák pártviszonyaink megváltoztatását, megszokták mindég alárendelni saját meggyőződésük érvényesítését a haza pillanatnyi viszonyai által teremtet fontos érdekeknek, és soha sem hitték hogy önző célok által vezérelt politika, vagy pártesinyek által maradandólag lehetséges előidézni oly helyzetet, mely ha az elemeknek kölcsönös egymáshoz meg szokása, s a viszonyok által önmagától fejlesztett közeledés útján jön létre, kétségtelenül áldásos leend.

Ez volt oka, hogy Sennyey első volt azok között, kik elitelték a manővert, a mi ismét azt eredményezte, hogy még szorosabbá fűződött a kapocs a Sennyey által elfoglalt álláspont s a Deákpárt között.

Vajjon ily helyzetében a dolgoknak mire határozza el magát a Lónyay factio, nem tudjuk; ez talán jobban megfogják tudni mondani azok, kik a Lónyay kormány aerája alatt magasztalták azt Pesten, és piszkolták Aradon; még azt sem merjük elhatározni, mihez kell Lónyay jelen helyzetében nagyobb bátorság: visszavonulni a csufos vereség után, vagy folytatni az eddig megkezdett taktikát?

De hogy a nemzet elítéli az ily üzelmeket s hátat fordít ama politikai kalandoroknak, kik mivel sem különbek kelet soknyilásu zsebbel ellátott tollkereskedőinél, az is kétségtelen.

Mi örömmel constatáljuk az eredményt, melyet e kényes ügyben a Deákpárt felmutathat; örömmel üdvözljük azt, mert nem látjuk megzavarva általa a viszonyok ama fejlődését, melytől egyedül várunk egy jobb jövőt s melynek érdekében volt okunk féltetni e kétségtelenül crisisnek nevezhető jelenség lefolyását.

A vajdahunyadi bérszerződés.

Mindaddig, míg Kerkapoly pénzügyminiszter a vajdahunyadi üzletről, melyet a két francobankkal

és Erlangerékkal kötött, nem beszélt, a közvélemény csak úgy felületesen foglalkozott ez ügygyel. Most azonban, miután a pénzügyminiszter az országházban elemezte a szerződést, mindenki tisztán lát és még maga a „Pester Lloyd“ is, a mely különben ért a számadáshoz, ott a hol érteni akar, hátrányosnak mondja a szerződést. Természetes, hogy a hátrány nem a bérlők részén keresendő, mert ezen urak legalább a magyar pénzügyekkel szemben nem igen szokták a hátrányosság álláspontját elfoglalni. Érdekesnek tartjuk e nevezett lap számításának némely tételét ideiglatni, a következtetést t. olvasóinkra bízván:

A vas- és kőszénbányák — mond e lap — megmérhetetlen gazdag kincseket tartalmaznak s nincs kétség a felett, hogy ezek a magyar állami bányászatok legértékesebb tárgyai. Észszerű volna-e tehát a legjobb objectumokon tudadni s a rozszakat megtartani? Nem-e inkább az ellenkezőt kellene tenni? A szerződés indokolására felhozzák, hogy az állam a mostani bevételnél nagyobb fog nyerni, s hogy az állam 60 év múlva vissza fogja kapni a bányákat.

Lássuk ez indokokat közelebbről. A vajdahunyadi vasművek magokban véve a pénzügyi igazgatóság könyvei szerint 1869-ben 95,862 frtot jövedelmeztek, 1870-ben 114,605 frtot, 1871-ben 126,706 frt; összesen a három év alatt 337,174 forintot, évenként tehát 112,587 frtot. És mit ígér a kérdéses szerződés? Fölteve, hogy a végleges szerződés az előleges szerződési alapon kötötték meg: az épített 7 év alatt kellene befizetni. Senki nem vonhatja kétségbe, hogy ezen idő alatt a jövedelem nem leend nagyobb, mint a 6%-os intercalaris kamat. Az állam tehát nem csak nem fog többet a bányákból bevenni, mint eddig, hanem még az első helyen stipulált 45,000 frtot sem fogja megkapni. A veszteség, mely innen a 7 év alatt a kincstárra hárul, kamatok kamatjával 969,120 frt s az ezen észszeknek megfelelő évi járuléok, 8 évet véve felszámítási alapul, 69,772 frt (hogy az állam ugyanazt kapja be, mint most.) Az államnak tehát a 8-ik évtől fogva kapni kellene; a) az első helyen biztosított 45,000 frt, b) feles osztalékul 67,000 frt, mi együtt a mostani bevételnek, vagy is 112,000 frtnak felel meg; c) a fentebbi járuléok 69,772 frtot, összesen 181,772 frtot. De megjegyzendő, hogy a progressiv bevételi növekedést is számítási alapul lehetne venni és ekkor még nagyobb összeg jönne ki.

A társulati nyeresémből azonban fedezendő lesz: a) az első helyen biztosított 45,000 frt. b) 10%-éka a felszerelésnek (ezt a befektetési tőkének csak 25%-ra számítva 1,600,000 frt után) 160,000 frt, c) a 11-dik évtől számítva a törlesztést évenként 15,740 frt, d) a befektetési tőke 7-es kamatja 448,000 frt, e) feles osztalékul (kétszer 67=134, kétszer 69,00=139,544: 273,544 frt; összesen 942,284 frtot.

Ebből következik, hogy a kincstár a mostani bevételt csak úgy kaphatja meg, ha a befektetett tőke 14 7/10 százalék kamatot fog hozni. Tehát nem kell nagy pessimismus ahhoz, hogy a nagyobb jövedelmezőséget a kincstár számára ne tartjuk valószínűnek.

A jelen jövedelmezőség felszámításánál szándékosan vettük fel csak magát a vasművet, mert a zsilvölgyi kőszénbányák, melyek a vasművel egészet képeznek, csak az első kifejlődésben vannak és mivel a magán bányászatok átadott kőszénfejtés után tulságos provisio fizetetik, úgy hogy a bányák most csak 3 1/2 százalékát adják a befektetett tőkének. De ha e bányák után is bizonyos jövedelmezőséget veszünk fel számítási alapul, akkor a fent említett jövedelmi növekedés valószínűsége a kincstárt illetőleg még jobban alácsülyed.

A szerződési idő letelte után ugyan visszaszállának a bányák és vasművek a kincstár rendelkezése alá (nem ingyen, hanem a befektetési tőke feléért, mert a törlesztésnek felét az állam viseli, mely különben feles osztalékul számára maradna); de itt felmerül azon kérdés, hogy minő állapotban?

E kérdés megítélése végett a kérdéses objectumokat különösen a kőszénbányákat közelebbről szemügyre kell vennünk.

A zsilvölgyi kőszén medencének azon része, mely a szerződésnek tárgyát képezi, 1748

négyszeg holdat tesz 5600 millió mázsa kőszénnel, s ezen kívül a szabadturzásilag 2500 hold van biztosítva s illetőleg szereshető meg 8000 millió mázsa kőszénnel. — Előbbi teljesen a kincstár tulajdona; utóbbira nézve csak előjoga van a szomszédos turzók felett a tulajdon megszerzésére, a mennyiben a bányákat tárnakkal hozzá férhetőkké teszi (vagy bányászilag szólva felnyitja.) Az átadni szándékolt részben levő kőszén részint a völgy alja felett, részint az alatt fekszik. Előbbeni 480 millió mázsa oly szenet tartalmaz, mely a 11. kereszt völgynél fogva, mik a tárnákat keresztbe metszik, igen könnyen hozzá férhető.

Husz millió mázsa kiaknázást véve fel évenként, vállalkozók, 60 év alatt 1200 millió mázsát fognak kizsákmányolni, tehát az átadott területen levő szénnek mintegy 21 százalékát. Ily körülmények között kérdés: vajjon teend-e a vállalat költséges vajúásokat, mikkel ama 8000 mázsa kőszén is biztosíthatná? Nem-e valószínűbb, hogy semmit sem fog akarni oly befektetésekre fordítani, miknek hasznát nem veheti. Holott pedig az államra nézve nagyon is kívánatos, hogy ama kincseknek teljes birtokába jusson. Legkevésbbé sincs tehát tulság abban, ha azt mondjuk, hogy az államnak a szabad turzás által biztosított jogai részint elenyészhetnek, részint más tevékenyebb turzók által az előjogok minimumára fognak korlátozhatni. Az állam tehát a mennyiséget tekintve nem fogja ugyanazt visszakapni, a mit átadott.

De a minőség tekintetében siralmas helyzetben lesznek a bányák. Hogy évenként 20 millió mázsát lehessen kiaknázni, meg fog elégedni a vállalat azzal, hogy mélyítését 10 ölnyire vigye le. A számítás e következő: 600 X 60 X 2000 = 720,000,000, hozzávéve a völgyszíne feletti 480 milliót, összesen = 1200 millió s így évenként meg lesz a 20 millió. Nagyobb mélyítéseket, melyek sok befektetést igényelnek, már csak azért sem teend a vállalat, mivel azokból nem vonhat hasznot. Az állam tehát a kőszénbányákat kivéve felső tárnakkal s oly felszereléssel fogja átvenni, melyek csekély mélységre vannak számíva s a mely kiaknázásra alkalmatlanok, úgy hogy kénytelen leend a mely kiaknázást sok idő és még több pénzvesztéssel megnyitni.

Mit a kőszén kiaknázásáról mondtunk, részben a vaskörö vonatkozólag is áll; csak a huták lennének a visszavételnél teljesen haszonvetők, mivel azokkal egyszersmind a leirási alap is átszármaznék.

Mit akar Oroszország Azsiában.

Oroszországból február havában.

1872-dik évi november 29-én (orosz időszámítás szerint) egy társaság kebelében, mely ugyan kifelé úgy látszik, mintha csak kereskedelmi célokat folytatna, de azért tisztán politikai irányban működik, Oroszországnak Azsiával való összeköttetése fölött folyt a vita. Persiának — ez volt az általános nézet — Oroszországnak vazalljának kell lennie, vagy inkább maradnia, és azért első sorban szükséges egy vaspálya építése Petrowsktól Bakkuig. E vasut stratégiai jelentősége szembezőkő. Különösen azonban a birodalmi kancellár rendelte, hogy az ázsiai vonalok tanulmányoztassanak. Elhatározatotott, hogy a kormánynak három vonalat fognak ajánlani: 1) Krasnovodsktól kezdve Khiván, Bokhan és Samarkandon át Taskentba, 2) Oreburztól mint kiindulási ponttól a nagy pusz-tán, Sir-Darján át ugyancsak Taskentba, 3) végre Jekaterinenburgtól ismét Taskentba. Az összes költségek 100,000,000 rubelre rughának ezüstben Szoboleff sürgeti a vonak mielőbb való kiépítését, minthogy Oroszország mindenütt a Hindu-kuig terjeszkedhetik. Azsiának körülbelül 768 millió lakosa van, kik közül csak 11,129,000 tartozik az orosz uralom alá. Szoboleff tehát kéri 1) Turkumániát, Khivát, Bokharát és Khokant, mint mely országok egyszer s mindenkorra orosz birtok alá kell hogy kerüljenek. 2) Persia északi részét „az orosz birtokok rendszeréhez kellene csatoltatni“, „mint mely terület már most is felénk grávitál.“ 3) „Kell, hogy Indiához teljesen közel legyünk.“ — Ezután így folytatja Szoboleff: „Turkestánon át benyomultunk Azsia belsejébe, s így ugy sem vagyunk már messze Indiától. Egy vaspálya nyolcz

nap alatt az Indusig viend bennünket, s ha e pálya kőszon lesz, érczkarokkal fogjuk átölelni egész Ázsiát. Igy szól Szoboleff, oly nyíltszívűen, mint csak lehetséges, s már látja képzelmében a győztes muszka kolonokat Ázsia síkságain.

Azonban van még mit ut alól eltenni. Kars és Kunduz egyelőre önálló területek, és kivált a kunduzi khán testtel-lélekkel szabadkozni az „érczkarokkal való átölelés“ ellen. Tudják ezt a muszka, de kész is náluk a recept, mondván: „A kunduzi kánatús magában véve oly gyenge, hogy komoly ellenállást nem fejt ki, s ha ténne is, hamar harc-keptelené tennők. (I. Krajewsky.)

E sorok írójának volt egyszer alkalma egy orosz államférfival e tárgyról értekezni. Kérdezve ez utóbbit, vajjon megérdemli-e Ázsia, hogy Oroszország annyi milliót áldozzon érte, azt felelé: „Azt hiszem igen, de nem kereskedelmi célokból. Az indiai piacokon Angolország gyártmányai fogyasztatnak, Kís-Ázsiában szintén. De még Anam, Birma, Sziam és Tibet is teljesen az angol kereskedelem alatt állanak. Chinában és Japánban az angolok és németek előnyösebb helyzetűek. Minden országok ránk nézve kereskedelmi tekintetben elérhetetlenek. De politikai tekintetben busáson szedjük majd a kiadott milliók kamatait. A Hindukusnál fogja Oroszország földadatát a balkáni félsziget iránt megoldani.“

És az oroszok igazak volt. A muszka politika e tekintetben nem lehet világosabb. Angolország hagyományos ellenállása India kapuja előtt meg lesz törendő. Lássuk csak, mint telepesznek le már az oroszok az Artek völgyében, hogy India előcsarnokát, Afghanistan megnyerje.

A „Golos“ (smás félhivatalos lapok) ez évi 25. számában történelmi s politikai cikket közölt az Artek-völgyének hovatarozásáról, mely cikket egyenesen az ázsiai departement államtitkára, Stremuchoff ur által volt megparancsolva. E szerint a mondott völgy mindig a turkománoké volt, s a persák jogos igényt soha sem támaszthattak iránta. „A turkománok — egymond továbbá a cikket — kik két millió lelket számlálnak, független nép, joggal és tényleg. Nem változtat a dolgon, hogy különféle államok különféle időszakokban uralkodni véltek e néptörzsek fölött. Persiának ez uralma is csak árnya volt az uralomnak. Sőt Persia a turkománokkal szemben folyton védelmi állapotban van, mert e szabadságszerető s jogát ismerő nép folyton háborgatja. Ekkor történt, hogy Persia kérte az orosz kormányt, védje meg a turkománok berontásai ellen a kaspi tenger felől. — S valóban többször el is indultak orosz csapatok, hogy a turkománokat megfenyítsék. Igy Putjatin 1842-ben, 1859-ben pedig Dandeville ezredes. Ha tehát Oroszország az Artek-völgyet elfoglalja, Persia le lesz kötelezve irántunk, mert akkor Astrabad tartománya a vad turkománok ellen meg lesz védve. Oroszországnak pedig az Artek völgyéhez kétségtelen, történelmi joga van. 1773 óta, hogy Hodzsa-Nefesz Nagy Péter csárnak a turkománokat, mint alatvalóit ajánlotta, számtalanszor kínáltak meg bennünket turkomán követések, hogy fogadjuk el e népet alatvalóinknak. Elismerte az alatvalóságot végre Ajuka khán is a

maga és népe részére, s 1859-ben végre Radir khán formaszert is alavetette magát és népét a csárnak. Hogy békét csináljon, Oroszországnak nem marad egyéb hátra, mint régi jogát érvényesíteni, s az Artek-völgyet tényleg elfoglalni.“

És Oroszország e tervét már-már megvalósítja. Az előkészítő lépések már megtévők. Nem-sokára fog az orosz zászló lengeni Artek-völgye fölött, mi egyértelmű Afghanistan meghódításának kezdetével, s innét Indiába csak egy lépés.

Ugy hiszem, két közleményben eléggé bőven kifejtettem azt, mit akarnak tehát az oroszok Ázsiában, még pedig nagyobbára az oroszok önállomásaiból. Legközelebbi utolsó levelemben azon következtetésekre leggyen szabad áttérnem, miket már most e tervek megvalósításából vonnunk lehet és kell.

Az erdélyi gazd. egyesület 1872-ki vagyonkimutatása.

I. Alapítók rovata.

Főkönyv 80-ik lap. 1872.

Tartozik:

1872-ki kiadásokért. A nemzeti színháznak a köztelek terhet képező követelés visszafizetése 500 ft. Binetz István kölesön kötvényének kiadásáért 630 ft. Alapítványi m. kötvények kiadása 1050 ft, ösz. 2180 ft.

Atvitel 1873-ra

fekvő birtokban 8181 ft 50 kr., kölesönre adott tőkéről szóló kötvényekben 10300 ft, földtermentesítési kötvényekben kölesönre kiadva 10,500 ft, készletben 11,392 ft 50 kr. ösz. 21892 ft 50 kr., gépszerező szakosztály tőkéje 1000 ft, alapítványi magán kötvényekben 17720 ft, aranyalpból 14 arany követel 70 ft, készpénz követelés pénztártól 1478 ft 02 kr. ösz. 60642 ft 02 kr. Főösszeg 62822 forint 02 krajczár.

Követel:

1871-ről áthozatelt 58882 ft 02 kr. ehhez járult 1872-ben a) készpénzben: néhai Ujfalvi Sándor hagyománya befizetett 500 ft, B. Löwenthal Samu hagyat. alap. tőke törlesztésért 105 ft, Binetz István kölesön tőke visszafizetésért 630 ft, Köz. gróf Teleky Domokostól 1-ső kölesön visszafizetési részlet 550 ft, Mara Józseftől alapítók 105 ft, ösz. 1890 ft.

b) urbéri papirokban: Kiss Sándortól al. tőke 105 ft, Velits Károlytól al. tőke 105 ft, gr. Kálnoky Dénestől 630 ft, ifj b. Kemény Domokostól 210 ft, ösz. 1050 ft.

c) kötvényekben: Gépszerező szakosztály tőkéje átíratott 83-ik lapról 1000 ft. Főösszeg 62822 ft 02 kr.

I. rendes kamat és részvényjövdelem rovata.

Főkönyv 79—89 lapjain. 1872.

Tartozik:

Hivatalnokok fizetése 1598 ft 15 kr.

laszokat nyertek s a német tiszt urak Fehérvárról fenyegetések közt távoztak, hogy ők Erdély országot nem sokára ismét meg fogják haddallátogatni.¹⁶⁾

April 30-án a magyar fogoly urak ki-vegeztetnek. Nádasdinak Bécsben, Zrinyinek és Frangepánnak Bécsújhelyen feje véteit. Tattenbach pár héttel később hasonló véget ér.

A politikai és vallásos üldözés kettőzött dühvel és szigorral folytatatik a szakadás naponkint nagyobb lesz. A menekülteknek egyetlen sívár reményük az marad, hogy szerencsés invásió által talán az egész országot lángba boríthatják.

Fenntartott e korból egy a bujdosó protestans papok által Debreczenből Apaffihoz írt s a viszonyokat érdekesen jellemző levél, mely többek közt így szól: „A religió dolga e romlott hazában naponta súlyosodik. Kezünknel már nem tudunk többet Zemplén Vármegyében a megaszai, Ungvármegyében a kassai és szikszai, Szepesben a löcsei templomoknál. Sárosban egyet sem. Más vármegyékben is eképen halljuk a religionak oppressióját. Persecutorainknak minden magukviseléséből, fenyegetéseikből kitetszik, hogy ők (ha Isten szándékjukban előmenetelt enged) a véres persecutiót a hispanica inquisitionnak regulái szerint fogják folytatni. Ily siralmas sorban, kegyelmes urunk, a nagy Isten után s e földön nincs senki, kire szemünket vethetnők, egyes egyedül Nagyságod. Istenért remenkedünk nagyságodnak, tekintet magáé vért, tagjait, még inkább az Isten ügyét s minden differenciákat szerezhető respectusokat férétevé, Istenről hivatalos tiszte szerint azon munkálkodjék, hogy ne illettessék szidalommal tovább édes hazánkban az Izrael Istenének neve, mely magyarázatban forog stb.¹⁷⁾

Ilyen előzmények után Apaffi jónak látta az ország véderejét hadi lábra állítani Egyszersmind Teleki Mihály unszolására Cserményi Mi-

Folyóiratok, könyvek stb. 163 ft 23 kr.

Posta költségekre 129 ft 13 kr.

Ügyvédi százalék 564 ft 79 kr. Erdélyi gazdának m. évi deficitje fedezetére 88 ft 01 kr. K.-monostori tűzoltó egyesület 50 ft. Színház alapnak kamat 150 ft. Borász eszközökre 82 ft 76 kr. Vegyesekre 56 ft 32 kr., összesen 991 ft 81 kr.

Pénztárba áttétel (a köztelekre kiadva) 664 ft 87 kr. Főösszeg 4539 ft 14 kr.

Követel:

Alapítványi kamat 742 ft 33 kr. Kölesönre adott tőke kamata 2214 ft 07 kr. Szelvény jövdelem 483 ft 37 kr. ösz. 3439 ft 77 kr.

Részvényjövdelem 1099 ft 37 kr. Főösszeg 4539 ft 14 kr.

3. Köztelekre.

Főkönyv 82—91 lapjain. 1872.

Tartozik:

Kerti személyzet fizetése: a) kertésznek fizet 399 ft 96 kr., drágasági pótlék 100 ft ösz. 499 ft 96 kr. b) kertész-legényeknek fiz. 639 ft, c) vincellérnek fizetése 120 ft, összesen 1258 ft 96 kr.

Befektetési kiadás: szőlős kertre 117 ft 26 kr.

Napszámokra 2158 ft 20 kr.

Szőlőművelési általány 1870 és 1871-re utólag. kiadás 240 ft.

Százalék a kertésznek 1869 és 1871-re utólag kiadva 197 ft 28 kr., 1872-re 174 ft 11 kr. ösz. 371 ft 39 kr.

Szőlős kertre költségen 108 ft 78 kr.

Vegyesekre 285 ft 70 kr. Főössz. 4540 ft 29 kr.

Követel:

Tavaszi jövdelem 713 ft 58 kr., őszi jövdelem 956 ft 65 kr. ösz. 1670 ft 23 kr.

Deficit fedezetre pénztártól (részvényjövdelem és alapítók rovására) 2870 ft 06 kr. Főösszeg: 4540 ft 29 kr.

Tanfolyam

távirada mellékállomás-vezetők kiképzésére.

(H. 435. — 1873. sz.)

I.

Mellékállomás-vezetők kiképzésére egy újabb tanfolyamnak megtartása válván szükségessé, annak f. évi april hó 15-én Brassóban leendő megnyitása a nm. keresk. magy. kir. miniszterium idei márczius 1-éről kelt 1884/627 sz. kiboocsátványa alapján elrendeltetett. Ezen legalább hat hétig s legfeljebb két hónapig tartó tanfolyamba felvételnek mindazon férfiak és nők, kik

1) a magyar korona területén születtek;

2) a nők, ha a 18 évet, a férfiak, ha a 20 évet már betöltötték, de a 30-ik évet már túl nem haladták;

3) a nők, ha egy felsőbb köz- vagy tanításra jogosított magán leánynevelő, a férfiak, ha a teljes

hályt a portára küldi, nem azért hogy ajtóstól rohanván a házba, a fegyveres beavatkozásra engedélyt sürgeessen, hanem szörmentén nyilvánítsa, hogy a magyar királylyal a békét, fenn tartani nem lehet mert ennek birtokaiból az erdélyi részeknek folytonos háborgatásai, sarczolásai eszközöltetnek; ide való kalmárokat kirabolnak és fogságra hurcolnak.

Cserményi martius havában nem várt ked-vezőtlen válasszal érkezik haza.

„Bámulok így ir a többek közt a nagy vezér — hogy e tárgyat, miután arra vonatkozólag elég világos és határozott választ nyertél, mégis sürgeted. Légy meggyőződve, hogy az esküvel megerősített békét mig más oldalról megtartatik, a fényes Porta meg nem szegis senki kedvéért és senki kérelmére. Annak feltételeitől, ha azt akarod, hogy jó dolgod legyen, magad se térj el egy hajszálnyira is. Azon panaszkodra, mely a magyar király katonái által elkövetett méltatlanságokat illeti, a magyar király követet azt feleli, hogy ti még több határsértést és zsarolást követtetek el. Tolladat tehát féken tartsd! És ne alkalmatlanokodj mindegyre a császári udvarnál!“

A diplomácia akkori kétkulacosságának bevett szokása szerint a nagy hivatalos levélhez egy kis magán levél is volt csatolva, melyben Szaidi basa Apaffyval tudatja, hogy a kérdésben forgó ügy a szultán a nagyvezér és amufti közt eldőntve van, de a döntvény hármuk titka. Legyen nyugodt tehát Apaffy, mert annak idejében a legmagasabb elhalározás, értésére fog adatni.

Apaffi kabinetje is avatottja levén a divatos diplomatizálás mesterségének, azonnal belátta, hogy ez időszert háborúra nem kerül a dolog; de a német fenyegetésekkel szemben demonstrálni kellett. Apaffi tehát (1671 junius 1-én) kiadja parancslevelét, hogy ugyanazon hó 18-ikán Szamosfalván seregzenle tartassék, melynek végeztével a főurak és nemesség haza mehetnek ugyan, de oly készülettel legyenek, hogy minden perczen kiállhassanak.

A seregnek vezér is kellett s Apaffinak e kérdés nem csekély gondot okozott... A vezéri

4 osztályu elemi iskolát, vagy mint katonák, az altiszti iskolát legalább kielégítő sikerrel végezték; magyarul és németül beszélnek és ugyanezen nyelveken tisztán, könnyen olvashatólag írni tudnak; megjegyeztetvén, hogy más honi vagy idegen nyelvek tudása az illetőkre nézve előnyül fog szolgálni;

4) ép és egészséges testalkatuk;

5) feddhetetlen jó erkölcsűek, illetőleg jámbor, józan életűek.

Azok, kik ezen tanfolyamúba belépni kívánnak, kötelesek e részbeni kérelmüket sajátkezűleg írva és a fentemlített követelményeket igazoló okmányokat u. m. kereszt- vagy születési levéllel, iskolai, orvosi és erkölcsi bizonyítványokkal fűszerezve, a kolozsvári m. k. távirada-igazgatóságához legfeljebb f. év april 1-ig benyújtani; a családosok ezen körülményt, valamint netaláni gyermekeik számát is említsék meg.

A katonák vagy már más szolgálatban álló egyének kötelesek folyamodványukat hatóságaik utján benyújtani.

A kitűzött határidőn túl beérkező, vagy a szükséges elméleti előkészültségről s más megkívántatol tulajdonságokról szóló bizonyítványokkal föl nem szerelt kérvények nem fognak tekintetbe vétetni.

A tanfolyamra fölvettek eről tudósítottván, kötelesek april 15-én Brassóban a táv. főállomási gondnoknál felvételi okmányuk előmutatása mellett jelentkezni, mely alkalommal nyelvismeretök, valamint szép és helyes íráskép tekintetében egy előzetes vizsgálatnak fognak alávettetni.

Minden tanfolyam hallgató kivétel nélkül kötelesek a beiratás alkalmával az ekkor neki átadandó szolgálati utasítás és táviradi térkép egy-egy példányáért o. é. 2 forintot a főtávirada gondnoka kezébe lefizetni; más díjfizetésre azonban semmi szin alatt sem kötelesek.

A magyar nyelven előadandó tantárgyak lesznek:

- 1) népszerű villamosságtan;
- 2) gép- és kapcsolástan;
- 3) földrajz, különös tekintettel a táviradahálózatra;
- 4) szolgálati utasítás;
- 5) a távirada-vezetők építésének főbb elvei;
- 6) a gyakorlati táviradaszolgálat.

A tanfolyam bevégeztével a hallgatókkal minden előadott tantárgyból részint szóbeli, részint írásbeli szigorú vizsgálat fog tartatni, a távirada-igazgató, vagy egy igazgatósági titkár vezetése és felügyelete alatt

Azok, kik a vizsgálatot jó sikerrel állották ki, képességüket igazoló bizonyítványt nyernek, a le-telt vizsgálat és szorgalmukhoz képest érdemük szerinti sorozatba iratnak, s ily renddel az üresedésbe jött állomásokra 300 ft évi fizetés s szabad lakással, vagy a szokott lakbér illetményvel, nyugdíjra való igény nélkül, mellékállomás veze ökké, vagy a nők nagyobb táviradahivatalokhoz kezelő-nőkké fognak kineveztetni.

bot leginkább Bánffy Dénest vagy Béli Pált illette volna, de a seregzenle a német elleni demonstratio végett törtévé, első ismert német érzelme miatt, utóbbi, mert csak demonstratio kellett s háborúra ez időszert nem volt kilátás, ismert német gyűlölete miatt nem lehetett vezér. Midőn Apaffi mindezen körülményeket mérlegbe vetette, könnyült kebelével gondolta magában:

— Hala istennek, hogy egyik sem lehet vezér... mert szemüket kikaparnák egymásnak!... Vezér lett tehát Teleki Mihály uram.

Ezen főur, midőn junius 18-ikán Szamosfalván a táborban megjelenik s Bánffy Dénes és több főur kíséretében a szemlét megkezdi, nagy elégedettség jeleit tapasztalja.

A nemesség, mely lőháton szokta a hazát szolgálni, midőn a főurak előtt elvonulna, hetykén tánczoltatta délezege paripáit, de zúgott, mint fergeget s setét tekintetében villámok cikáztak. „Mi dolog ez? — szólta és békétlenkedek többen — hisz felettünk szemlét csak a fejedelem tarthat, hol maradt ő nagy-sága, hogy udvaronczaира bizza számbavételünket... de háboruba ugye egyen nem megyünk ő nagysága nélkül!...“

Teleki Mihály uramnak ekkor még kevés tekintélye vala s bármennyire tündökölt ez alkalomra felöltött díszes magyar öltözet, bármennyire tajtékzott féken tartott délezege éjjfekete méne, kocsagtolla bármily magosan lengett a szellővel s kezében bár vezéri bot vala, mig a többi főurak kivont karddal és röviden tartott kántár-szárakkal sorakoztak körötte és mögötte, mégis ez időszert még kevesen hajóltak meg előtte.

De véle volt Bánffy Dénes kinek a főnrak közt voltak ugyan ellenségei de a közép nemesség előtt roppant tekintélye vala.

Tevednénk, ha azt állítanók, hogy Bánffy Dénes maga is nem vágyott vezér lenni s hogy első pillanatban vágyja és ábrándja meghiusulása fölött ne érzett volna méltatlan sérelmet és metsző bosszúságot... de csakhegy Béli sem lett vezér, fájdalmat enyhültnek érezte.

(Foly. köv.)

TÁRCSA.

„BÁNFFY DÉNES“

(korrajz két kötetben).

Irta

Komáromy Ferencz.

Első kötet.

VIII.

A tanács.

Midőn Bánffy a fejedelem magán szobájából jövé, a nagy termen keresztül távoznék, Teleki Mihály uram még ott áll némán, mellén keresztzett karokkal a mulatózó urak meggyérült köre mögött, s utána nézvé a távozó Bánffy-nak, melán ábrándozva fölkiált:

— Ezek engesztelhetlenül gyűlölik egymást! szomorú jelenség, kis országban ily nagy meghasonlás... s a mulatózó urak közé vegyülvén, mit régen tett, egy pohár bort maga is fölhajtott.

IX.

Önuralom.

A tél nagyfontosságú események nélkül folyt le, de a kikelet első hírnökei annál több följegyzendő dolgokat látszottak jósolgatni.

A kassai és szathmári várparancsnokok magas hangu levelekkel követelték a menekültek kiadását. Ezen levelekben a békepontokra és a porta parancsolatára történt hivatkozás mellett, éles és sértő kifejezések használtattak. A diplomaciai hang jellemzésű följegyzésre méltók volnának, ha az illem megengedné; de nem kevésbé valának élesek a válasziratok is. A Spankauval váltott levelezése folytán Apaffi egy alkalommal kereken megirta „uraságod eljárásában nem hogy a jó szomszédnak, de a becsületellenességnek sem találjuk nyomait. Nyilatkozások, békét akar-e vagy háborút“.

A küldöttségek, melyek, ezen ügyben a fejedelmi udvart meglátogatták, mindannyiszor tagadó vá-

¹⁶⁾ Beth. János 162—174.

¹⁷⁾ Árpád ia III. 112—113.

A kik a vizsgálat gyenge eredménye miatt nem találtak képeseknek, pótvizsgára sem az alkalommal, sem később semmi esetre sem bocsátotnak, azonban még egy második tanfolyamra felvételtnek, de ha akkor sem kapnak legalább „képes“ osztályzatot, sem egy további tanfolyamra felvételtnek, sem osztályzatukat új vizsgálatnál nem javíthatják ki, s a magyar királyi távirda intézetben még magánvállalkozóknak sem alkalmaztatnak.

Kelt Kolozsvárt 1873. márczius 10.

M. k. távirdaigazgatóság.

Külföldi hírek.

A francia nemzetgyűlés 411 szóval 234 ellen végkép elfogadta az alkotmánybizottság ismertetett javaslatát. Thiers rövid időre mezejent a házban s a képviselők a legszívesebben üdvözölték őt.

A Gladstone-kormány sorsa végkép eldőlt; a cabinet elnöke sokkal elfogulatlanabban ítéli meg a helyzetet, semhogy állásának megmenntése végett a parlament feloszlatásának eszközéhez mert volna folyamodni. Ez olyan eszköz, melynek felhasználását még a conservatív párt is nagyon meg fogja fontolni, mielőtt hozzá folyamodnék. Mert kétségtelen, hogy a conservatív-párt az, mely Angliában uralomra fog jutni, noha más hírek szerint Disraeli azt ajánlotta a királynőnek, hogy Granville lordot, a mostani külügyminisztert nevezze ki miniszterelnökké. Granville-kormány csak átmeneti lenne, míg a nyár folytában az általános képviselőválasztások, mert a parlamentet ez ülésszakának végén mindenestre feloszlatják, végkép el nem döntik a conservatív és szabadelvű párt közt a küzdelmet. Addig akár Granville, akár Disraeli jut is uralomra, a cabinet jelle vonása egyelőre csak átmeneti lesz. A „Times“ különben azt mondja Disraelinek, hogy a népre való hivatkozás nélkül át se vegye a cabinet alakításának művét, mert a mostani parlamenttel algha sokáig fog kormányozni.

A spanyol kormány a radikális békéltető bizottsággal folytatott sűrű konferenciáján után diadalt aratott s keresztülvite a kamarában a kortes feloszlatására s új alkotmányozó nemzetgyűlés egybehívására vonatkozó javaslatát. A radikális képviselők által kiküldött békéltető bizottság tagjai Canalejas, Labra, Perales ma quis és Herrera eme két pontban foglalták össze pártjuk kívánását: 1) a kortes feloszlatásával egy állandó bizottság nevezendő ki, mint állami főhatalom, mely teljes souveranitással döthessen minden államkérdés fölött; 2) írje meg a kormány, hogy a közelebbi képviselőválasztásoknál minden rendelkezésre álló eszközzel oda fog hatni, hogy legalább kétszáz radikális képviselő jusson be az alkotmányozó nemzetgyűlésbe. — Pi y Margal, ki Figueras távollétében a konferenciákat vezette, ez utóbbi követelést határozottan megtagadta, a radikális eme követeléseit azon körülményből magyarázhatjuk meg, hogy a jelenlegi nemzetgyűlésben, mely a kortes és a senatus egybeolvasásából állott elő s így összesen 340 tagot számlál, e számból 480 radikális, úgy hogy a republikánusok a csekélyszámu konservatívokkal együtt csak 156-ot számlálnak a parlamentben.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, márczius 18-án.

T. olvasóinkat kérjük, méltóztásának előfizetéseiket mihamarább megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.

A királynő — bécsi lapok szerint csak 8—10 napig marad Gödöllőn s azután visszatér Bécsbe, ha az idő engedti Mária Valeria főhercegnővel együtt. — Marcz. 15-én nagy tanácskozás volt Bécsben a főudvarmesternél, hol Gizella főgnő menyegzőjének szertartásai állapították meg s végleges jóváhagyás végett a király elé terjesztettek.

Codificatio. Az igazságügyminiszterium kebeleben codificationalis osztályt terveztek, s e célra az 1874-diki költségvetésbe 30,000 frt vétetik fel. Ezzel egy időben törvényjavaslatot fog az igazságügyminiszter a ház elé terjesztetni, mely javaslat a minisztert arra hatalmazza fel, hogy a bírákat, kiket a codificationalis alkalmazni szükségesnek és czélszerűnek lát, ez osztályban ideiglenesen alkalmazhassa és állomásaikon helyettesítheti.

Az igazságügyminiszterium a büntető eljárásról szóló s jelenleg tárgyalás alatt levő tvjavaslatot két lényeges határozománnyal egészítette ki. Ezek egyike a jbiróságok illetőségének a büntető ügyekben határozott körvonalozást ad, tüzetesen elősoroltatván mindazon csekélyebb jelentőségű bűnügyek, melyek fölött a járásbíróságok fognak végérvényesen itélni. Különösen kiemelendő azon intézkedés, melyül fogva az egyszerű lopás, — ha tárgya a 25 ft értékét túl nem haladja s mellette a törvényben felhozott súlyosbító körülmények valamelyike fenn nem forog — a járásbíróságok hatásköréhez utasítatik. A másik ki-

egészítő határozománya a büntető eljárás megújításának szabályozását foglalja magában.

A méter-törvényjavaslat mint értesülünk, legközelebb az országgyűlés elé kerül. Keresztülmenvén most már a törvényelőkészítő bizottság tárgyalásán s szövege ilykép véglegesen megállapítottán, csak a minisztertanács általi elfogadásra vár, minek megtörténte után előreláthatólag a husvét utáni napokban a kereskedelmi miniszter által a képvis. háznak be fog mutatattani.

Bergheer színházában ma egészen új műsorozatu előadás tartatik, melyre tegnap nagyban folytak az előkészületek.

Leletek a múlt századból. A volt budai népszínház épületének lebontása alkalmával a munkások egy alapkőre akadtak, mely két vörös rézlap 1711 és 1739 évszámokkal, továbbá egy régi papír pénzjegy és több ezüst és réz pénzdarabot tartalmazott. A rézlapokon az akkori budai polgármester Perger, valamint a városi tanácsnokok nevei vannak bevésvé, az alapkővön Fiala építész neve olvasható. Az építési vállalkozó, Lirsch ur a leleteket átszolgáltatta a budai kapitányságnak.

A lövölde alakuló közgyűlése a részvények gyors aláírása következtében, valószínűleg már vasárnap megtartatik.

Bohócz estely (Jux-Abend) A „Hilaria“ dalegylet az idén is megfogja tartani bohócz estelyét. Az estély az előkészületekből ítélve, sok élvezetet fog nyújtani a közönségnek.

A műkedvelői szövetség legközelebbi probáját f. hó 23-án vasárnap d. u. 3 órakor tartja meg a nemzeti színházban.

Magyar ács munkában ritkítja pártját a szállítható továbbra, melyet Dersin Budapesten állított fel. — Ugy van szerkesztve, hogy 48 óra alatt felállítható s előadásra kész: a pánoiszerkezett vasból van, — s az egész alkotmány 20,000 frtba került. Pesten készült s a bécsi világkiállítás ideje alatt a Votiv templom előtti téren, hol a circustársaság előadásait tartani fogja, — képviselője lesz a magyarországi ács munkáknak.

Diszes könyvek. Stein János főközlőnek kirakataiban láthatók azon diszes s művészi tökélytel kötött könyvek, melyeket Czerny Antal az „erdélyi muzeum-egylet“ könyvkötője a bécsi világkiállításra fog felküldeni. Valóban örvendetes jelenség, midőn iparosunk körében ily igényeket szemlélünk.

Egy a székely határőr-gyalogságnál szolgált, a hazai magyar, roman és német nyelv szóban és írásban tudó, a gazdasághoz értő, egyedül való egyén, igen méltányos feltételek mellett ajánlja szolgálatát városban vagy a vidéken, társulatoknál, gyároknál mint felügyelő, gazdaságnál mint számlartó stb., tudakozódók kéretnek leveleiket Nagy-Enyedre, B. F. czim alatt poste restante küldeni.

A „Kol. Közlöny“ eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten marcz. 18-án d. e. 11 óra 45 p.
Érk. Kolozsvárra marcz 18-án 11 ó. d. e. 55 p.

A személyes kereseti adót illető törvényjavaslatra **igen** 202, **nem** 107 képviselő szavazott — távol volt 122. Ghicz, Jókay, Huszár, Ivánka, Beöthy **igen** el szavaztak, Tisza K. és Lónyay **nem** szavazott.

A közönség köréből.*)

Egy téglá a Pyramis építésre.
„Interdum invenit caeca gallina granum.“

(Általános orvoslás: az országos pénzkezelésről: hitel, birodalom, tisztelet, fegyelem és egyet-értés.)

„Contra vim mortis, non est medicamen in hortis.“

A régiek azt mondták: hogy halál ellen nincs orvosság, pedig van, hanem az relatív: egynek használ, másnak árt; a legutolsó porosz háborúból Pesten 1866-ik évben két katonára egyféle betegségben a kórórában feküdt, egy magyar és egy porosz, a magyar káposztát kért és meggyógyult, a porosz pedig ép attól meghalt.

Jelenleg több Magyarországi honpolgár gymorlázban szenved, nem élvezhetik a szabadság gyümölcsét; ennek is lesz idővel orvossága, mely egy tetemes résznek fog használni, másnak nem; az orvosi szer következő volna:

„Javaslat az egyszerű pénzkezelésről.“

Mivel „sok beszéd, nagy szegénység“, Mátyás király azt mondta: „Vera causa latet“, hanem „quis querit, invenit“, azért a pénzkezelési hibának oka abban keresendő, melynek rendszeres orvosi szere az állami gyógy-szertárba (O. H.) található, hol a jó honatyák,

* E rovatban megjelenő cikkért csak a sajtóháza Szerk. felelősséget vállal

és az őszinte jó hazafiak azt elrendelni tudják, és pedig első: az évi rendes Budget maga idején helybenhagyása és annak appendixe, — a második: az egyszerűsített „pénztári Napló“ melybe minden bevétel és kiadás rendre, úgy a mint történik, beirandó volna, ebből lenne készítenő azután az egyszerű, rövid, értelmes zárszámadás, adatokkal ellátva; azonfelül költeni szabad ne legyen, és ne erőltessék a nagy költség, különben úgy járunk, mint a mesés béka.

Az ellenőri jegyzőkönyvet és az országos leltára t. ház asztalára gyűlés alkalmával kitéve legyen betekinthetés végett, ez által a sok viták elmaradnának, annak felesleges költségei pár százezer forint meggazdálkodtatnék, és a drága időt hasznosabb, szükséges, sürgősebb tárgyak elintézésére lehetne felhasználni, az angol elv szerint „az idő a legdrágább“ igaz: omne initium durum. — — —

Egy fő-adóbiztos okvetlen szükséges volna, ki az országnak felelősséget hűségese tisztje legyen, instructióval ellátva; annak főkötelessége volna: minden évben egy kimutatást az ösves adóról hűségese a megyékből, különösen a nagy városokból) kivált összeírván a nagy tőzsé-eket, az megvizsgálná, összeszedné az adatokat, s a pénzügyminiszter urnak átadná. Ez eljárásnak eredménye az volna: hogy az adó felemelése idővel éppen nem volna szükséges, hanem azt idővel leszállítani lehetne, mert a jelenlegi adó, ha a mostani törvények értelmesezrint (a la G. L. M.) arányosan, igazságosan felvéve, kivetve és kiaknáva lenne, és az országunk jövedelmei (idővel annak okszerű kezelése által „rem tuam custodi, ne auferant Poloni“) elegendő lenne a fedezésre; ez által a hitel és bizodalom a kormány irányában helyreállítatnék, és nem volna anyai adóhátralék; mert az arányos, méltányos kivetés következtében az adó könnyebben behajtható volna, ennek folytan idővel deficit soha sem lenne, mi a kormány és az országnak elegendő óhajítása, — — —

Az adó felemelése sok proletariusokat szül, és a kormány iránt a bizodalmat megsemmisíti; ellenben sokkal előnyösebb volna rövid, egyszerűen szervezett kezelés, mely hamar jó eredményre vezet és így a gordiusi csomó feloldozva lenne; és mivel a Scylla & Charybdis között létezőnk, azért a jó honatyák fogják meg jól a gyepőt, hogy be ne essünk! Igaz: „homó proposit, Deus disponit“, hanem vas akarral sok legyőzhető! Mindennek daczára a németek jó szavajárása van, azt mondja: Dem das Unglück verfolgt, derfallt auf den Rücken und bricht sich die Nase. — — —

Minden év végével a szokott egyszerű zárszámadás több ezer példányokban a Megyékben az adozó közönségnek pénzért kiosztandó volna. A nép igen szeret ilyeneket olvasni; ezáltal a bizodalom, tisztelet és közös fegyelem a kormány iránt a haza javára helyreállítatván, a bizodalma lanság megszüntetve lenne, és elmaradna azon kérdés: quousque abutere Catilina patientia nostra?

Azért is mindezeket formulálni és nyomtatványba a hivatalokban kiadni szükséges volna, mit a szakértő állami orvosok (honatyák) unitis viribus megalkotni feladatuk. Van erre az országnak elegendő kapacitása, kik mindent jól eligazítani tudnak. El kell ösmerni azt: hogy a magyar kormány rövid idő alatt az országban sok hasznos intézkedéseket és munkákat tett, és ez által mindnyájunk javára sokat végzett; s ha a szervezést végrehajtani fogja, ez által a Chaos elenyészne. Igaz ugyan, hogy az okszerű közmunka erő felhasználása által sok ezer frt megtakarítható lenne, azért is az a közmunkákra utalványozott összegekben takarékoskodjunk; ha Mátyás király ilyes munka kinyomozására incognito tudott eljárni, a közmunka miniszter ur is hazánk javára azt megtehetné!

Tény az: ki sokat működik, hibázhat, ellenben ki keveset, vagy épen semmit sem tesz, nem hibázhat, pedig ez nagyobb hiba, mint az első, mivel az országnak nagy kárt okoz és azzal elmaradunk! Tehát okszerűen, terv szerént működni kell, s így létesülne valahára az: fiat justitia; mind ezeknek folytán az eredeti orvoslás: se optimista, se pessimista, hanem az egyenes uton legyen, azért össze vetett vállakkal mindnyájan működjünk azon: hogy hazánknek jövője legyen s virágzásnak indulhasson: azután legyen a honpolgárok között egyetértés, mivel „Concordia res parvae crescut, Discordia maxima dilabuntur“, mi már sokszor bebizonyult; ellenkező esetben kimaradhatlanul leszen azon jövendőlés: „Perditio tua ex te Israel“ k. m. „Sapientia pauca.“

Ezen lakonikus csevegést egy őszinte adozó honpolgár jegyzette, pro Memoria, melyet száz és több ivekre bővíteni lehetne, hanem a kinek feje van és ahoz való esze, elmélkedhet felőle.

Öri Antal.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szegent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti össze várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor.

Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra naponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Árszabály 30 font szabadpoggyászszal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsul 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsul 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárra vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsul 3 kr. Kolozsvárról Deészig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsul 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértföldenként számítottak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mftld egészbe számítottak.

Mint hogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további partfogásaikat is megnyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.
gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Márcz. 17-ről. 1873 5% metaliques 71. — nemzeti köleson 73.50. 1860-diki államköleson 104.70. Bankrészvények 986. H telrésvények 337.25. London 109.20. Ezüst 107.80 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 8.71 Földtehermentesítést kötvények: Magyar 81. 50. Temesi 80. —. Erdélyi 79.50. Horv. Szlavon 83.25.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

Nyilttér.

III. Cyclus.

Bergheer színház

szellemek és kísértet jelenésekkel, fölállítva a főpiacson.

Ma, valamint naponként este 7 órakor

ELŐADÁS.

Műsorozata a III-ik felállításnak.

Első szakasz:

„A Sphynx avagy csodára csoda.“

1 felvonásos darab.

Levini, a Magia tanára — — — Bergheer. Trompe mindénese — — — Ernst ur. Auguste szolgáló — — — Franciska k. a.

2-ik szakasz.

Festői képletek, egy regényes svájci téli tájék vadász jelenetekkel, szánkázással. stb.

3-ik szakasz.

Magia, Physika, Illusió: 1. csak a madár marad. 2. A kis apportirozó. 3. Cupidó, mint egy gyűrű meghozója. 4. Kávét és tejet készíteni két üvegben. 5. Uj galambbug. 6. A szelid galamb. 6. Bergamoi l'arlequin. 8. Réczevadászat a Sallouban.

4-ik szakasz.

Bergheer felülmulhatlan eredeti szellem és kísértet jelenései.

Ébren álmodva

ördögcskék, boszorkák, zöld ördögök, a váur szelleme, ki mindazokat éjente simára borotválja, kik várába merészkednek, futólábak, pásztorfiu.

Nyilttér.

Sorsjáték Budai (15. márcz.)

81. 54. 2. 5. 24.

Közelebbi húzás N.-Szeben, Temesvár, Bécs.

Borza,
m. k. Lotto irodájában.

Arlejtési hirdetmény.

A főméltóságú m. kir. közmunka és közlekedési ministeriumnak f. é. február hó 27-én 21,067 — 1872. sz. a. kelt magas rendelete folytán, a szászvárosi m. kir. mérnöki hivatal kerületében eső Torda-N.-Szeben-Brassói államútra, az 1873-ik és 1874-ik években szükségeltető fedanyag szállítás biztosítása végett szóbeli és írásbeli zárt ajánlati tárgyalás az alóli mérnöki hivatal irodájában 1873 **április hó 1-én** d. e. 10 órákor fog megtartani.

Szabályszerűen szerkesztett és 50 kros bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatok egy útmesterségként mint az egész útszakaszra nézve benyújthatnak.

Az ajánlatokban világosan kijelölendő azon útmesteri útszakasz, melyen az ajánlattevő a szállítást teljesíteni óhajtja, valamint az egység ár, melyért azt végrehajtani ajánlkozik.

A fenn kitűzött határidőn túl, azaz 1873. **április hó 1-én** 10 órán tul ajánlatok el nem fogadhatók, továbbá az ajánlatokhoz az ajánlati összeg 5% csatolandó és pedig készpénzben vagy állami értékpapirokban a tőzsdei árkelet szerint számítva vagy pedig valamely kir. pénztár által kiállított letéteményi nyugta azon összeg 5%-ról, melyről az ajánlat szól.

Oly ajánlatok, melyekhez 5% bánatpénz nem mellékeltek, vagy a melyekhez csatolt elismervény nem a kívánt mennyiségű bánatpénz, vagy nem a kívánt értékekről szól, figyelmen kívül hagyatnak.

A nyertes vállalkozó köteles a verseny tárgyalás napján a letett bánatpénzét a vállalati összeg 7% mint biztosítékra kiegyesíteni.

Minden e tárgyat illető bélyegilletéket a bélyegtvörvények fokozata szerint vállalkozó köteles fedezni.

A szállítási különleges és műszaki feltételek alóli hivatálnál a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlati tárgyalás alapjául szolgáló egységárak kavics telepek, útmesterségként az 1873-ik évre szükségeltetett kavicsmennyiség, az arra megállított pénzeszeg, az alábbi kimutatásból láthatók, — fenntartván a magas utállam magának azon jogot az alábbi mennyiségből vállalkozóval többet vagy kevesebbet szállíttatni.

1873-ik évi Felosztási kimutatás.

Államút-vonal	Útmesterség	A fedanyag termelő helye	Mértföld szakasz		54 köbláb tartalmu	Kikiáltási ár				J e g y z é s
			v.	k.		hasábonként		összesen		
						frt.	kr.	frt.	kr.	
Torda-Nagy-Szeben-Brassói	N.-Enyedi	Marosfolyó I. szakasz	7 1/8	8	262	5	46.5	1431	83	
		„ II. „	8	8 4/8	168	3	46.5	582	12	
		Nagy-Enyedi patak	8 4/8	9 1/8	231	3	30.	762	30	
	Tóvisi	Marosfolyó III. szakasz	9 1/8	9 7/8	240	3	55.3	852	72	
		Tóvispatak	9 7/8	10 7/8	330	3	30	1089	—	
		Gáldipatak I. szakasz	10 7/8	11 4/8	200	3	30	660	—	
	M.-Portusi	Gáldipatak II. szakasz	11 4/8	12	201	4	62	928	62	
		Ompolypatak	12	13	460	3	60.8	1659	68	
		Sebesfolyó	13	13 5/8	300	3	74	1122	—	
			Öszvesen	7 1/8	10 5/8	2392	—	—	9088	27

Ajánlat.

(Minta.)

Alóli ezennel nyilvánítom, hogy én a m. k. mérnöki hivatalnak Szászvároson f. évi mártius hó 7-én 272. sz. a. kelt a kavics szállítást tárgyzó arlejtési hirdetését, valamint az arra vonatkozó különleges és műszaki feltételeket olvastam és megértetem és ezen feltételek szerint kész vagyok 1873 és 1874. években a kavics szállítást, az alábbirt útszakaszon elvállalni, és pedig:

A Torda-N.-Szeben-Brassói államút szakaszról mértföld kavicsszállítására kaviesszábot 54 köbláb tartalmu frt. kr. azaz: frt. kr. egység árért, tehát összesen frt. kr. azaz: frt. kr. értékért.

Továbbá kész vagyok az előtem ismeretes és szerződésileg meghatározandó szállítási időszakot megtartani.

E végre ide mellékelem a bánatpénzt frt. kr. azaz frt. kr. N. N. 1873. évi mártius -n.

N. N.

(a cím pontos leírása szükséges.)

Szászvárosi kir. mérnöki hivattól.

(N. B. Utánnomat nem díjazatik.)

Hirdetmény.

Alóli tisztelettel jelenti a. n. é. közönségnek, hogy **b.-középutezában** a „Kisegítő pénztár-egylet” melletti földszinti

b ú t o r r a k t á r á t

a legízletesebb és legnagyobb választéku bútorakkal ujjonnan berendezte s ezek nálla a legutányosabb árban és felelőség mellett kaphatók. Kaphatók továbbá alóli gyárban épületekhez szükségeltetett készletek u. m. padozatok, tölgyfa koczák padozathoz, több száza menő kész ajtók, ablakramák, táblák sat. s mind ezek tökéletesen jól kiszaradt ép anyagból elkészítve.

Ajánlja továbbá Hunyad megyében Zsobok határan felfedezett nagyválasztéku s bár mely nagyságu kőabláit, melyek felülmulják ugy szilárdságukra, mint szépségükre a külföldi márványablákat.

Nyomatott Gámán János örököséinél Kolozsvárt,

Pályázati hirdetmény.

Ns. Kolozsmegye kolozsi járása területén
1. Szamosfalva, P.-Szt., Miklós, Dezmér.
2. Apahida, Kara, Korpád, Köteland.
3. Györgyfalva, Boos, M.-Ör, Pata.
4. Ajton, Rödöd.
5. Alsó, Felső, Nemes, Zsukok, Visa, Baré községekből csoportosult szamosfalvi, apahidai, boosi, ajtoni, zsuki öt körjegyzői állomásra az 1871. évi XVIII.-ik t. cz. 83 §-a értelmében pályázat nyíttatik.

Megnevezett körjegyzői állomások mind egyike 400 ft. o. é. évi fizetés és a XVIII. t. cz. 67. §-ében meghatározott lakással dotáltatni állapított meg.

Pályázni kívánok folyamodványait a törvényben meghatározott kellékek és a tks. megyei vizsgáló bizottság képesítő bizonyítványával ellátva 1873. évi **mártius 20-ig** ezen járás szolgabírói hivatalához, utó-posta Kolozs, Patában beadni felhivatnak.

Kolozsi járási szolgabírótól.
Pata, február hó 19-én 1873.

Bartha Albert, sz. bíró.

Pályázat.

Az alólirott k. jószágigazgatóság hivatali területköréhez tartozó alább megnevezendő helységek hatáiraiban az urbéri birtokrendezés véghez viendő lévén, felhivatnak a vállalkozni szándékozó mérnök urak, miszerint e részbeni ajánlataikat legkésőbb **április 15-ig** ezen k. jószágigazgatóságához adják be.

Ezen birtokrendezés alatt álló a fogarasi államkincstári uradalomhoz tartozó határok következők:

1. A Felső-Vist községben találtató erdő és legelő terület, mintegy 2800 hold.
2. Uj Sinka községben találtató, mintegy 10,000 holdnyi erdő.

Ezen 3-szor Belső-Szolnok megyében fekvő kéri községben a tagosítással összekötött urbéri birtokrendezés három határbeli urbéri birtokrendezés keresztülviendő lévén, e tekintetben tehát véghezviendő lesznek az erdélyi birtokrendezési eljárás (igazságügyministeri rendelet dtó. 6 május 1872.) értelmében teljesítendő minden mérnöki munkálatok, melyekhez még a felmerülő ártek és foglalások felmérése, és azok iránti tárgyalás is tartozand.

A térkép és pedig valamint a felmérési, ugy a kiosztási térkép 1=40 ölnek illetőleg 1=80 ölnek megfelelő mérték szerint lesz készített.

Az előbb említett mérték lesz ott alkalmazandó, hol az urbéri birtok rendezéssel a tagosítás is kötetik össze, az utóbbi mérték pedig ott, hol csak erdő és legelő elkülönítés vitetik véghez.

A mérnöki munkálatokra nézve szerződés, melynek biztosítására a mérnök ur által, a munkájához aránylagos cautió lesz vagy készpénzben, vagy államkötvényekben, avagy fekvőségeken teendő az 1, 2 alatti határookra nézve a fogarasi, a 3 allatti határra nézve pedig a nagy-bányai k. uradalmi ü gyézséggel, a felsőbb jóváhagyásnak fenntartása mellett köteendő lévén, az iránt még bővebben a nevezett ügyészségekkel értekezhetni lehet.

A k. jószágigazgatóság.
Kolozsvárt, 1873 mártius 12-én.

(694)

17—*

Eladó telek.

Kolozsvárt a főtértől csekély távolságra, a májális (házsongárd) utca 36. házszám alatti 2 magyar hold területű telek, a rajta levő három külön lakház és gazdasági épületekkel együtt szabad kézből örök áron eladó. Értekezhetni megirt helyen lakó tulajdonossal.

Elvállal továbbá szakmájába vágó mindenféle megrendeléseket, melyek gyors és felelőség melletti pontos teljesítésére magát kötelezi.

Bizván a nagy érdemközönség eddigi kegyes pártfogásában s ajánlva magam ovábbra is.

Haller Ferencz,
asztalos mester.

752

4—10

749

6—30

**A bécsi
Commissions-Bank
váltóirodája
Schottenring Nr. 18
vételjegyeket
bocsát ki**

alább feljegyzett sorsjegy csoportokra, s ez összeállítások már azért is a legnagyobbok közé számíthatók, mert egy ily vételjegy minden tulajdonosának alkalom van nyújtva, minden fő- és mellék-nyereményt egyedül megnyerhetni, s ezenkívül 30 frank arany és 10 ft. bj. kamatélvezetben részesül.

A. csoport (évenként 16 huzás.)

Havi részlet 10 ft. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő 4 sorsjegyet kap:

1 **5%-kos 1860-ki 100 frtos államsorsjegy**, főnyeremény 300,000 ft. a kihuzott sorozatos jegyet 400 frton visszaváltjuk.

1 **3%-kos 400 frankos török cs. sorsjegy**, főnyeremény 600,000 frank, 300,000 frank aranyban.

1 **braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy**, főnyeremény 80,000 tallér levonás nélkül.

1 **Innsbrucki (ürol) sorsjegy**, főnyeremény 30,000 forint.

B. csoport (évenként 13 huzás.)

Havi részlet 6 ft. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő sorsjegyeket kap:

1 **3%-kos török cs. 400 frankos államsorsjegy**, főnyeremény 600,000, 300,000 frank aranyban

1 **braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy**, főnyeremény 80,000 tallér minden levonás nélkül.

Szász-meiningeni sorsjegy, főnyeremény 45,000, 15,000 délnémet ért.

Továbbá vételjegyek ötöd 60-ki 5 %-kos államsorsjegyekre, havi részlet 6 ft.

Továbbá vételjegyek egész 1864-ki sorsjegyekre, havi részlet 10 ft.

Továbbá vételjegyek fél 1864-ki államsorsjegyekre, havi részlet 4 ft.

Továbbá vételjegyek fél magyar-sorsjegyekre, havi részlet 3 ft.

Továbbá vételjegyek braunschweigi 20 talléros sorsjegyekre, havi részlet 2 ft.

Továbbá vételjegyek Innsbrucki sorsjegyekre, havi részlet 2 ft.

A tőzsde-iroda átvész ezen kívül, valamint a bécsi commissions-bank váltóirodája is minden, bármilyen nevű viselő bank-, váltó- és tőzsde-üzletet.

Látváltók, valamint hitellevelek Európa és Amerika minden nagy piacaira a legutányosabban állíttatnak ki.

Megrendelések az itteni piacról és a vidékről igen gyorsan, szilárdul és pontosan teljesíttetnek, s a tőzsde-iroda által vásárolt értékpapirokra, és váltókra, a pénzpiac időnkénti állásához képest a legutányosabb feltételek mellett adatik kölcsön.

Az üzleti helyiségek naponta reggel 9-ől este 6 óráig maradnak nyitva.

Vidéki megrendelések pontosan és utányvél mellett is eszközöltetnek. Nyeremény lajstromok minden huzás után ingyen és bérmentesen küldetnek meg.

Legnagyobb nyereményi valószínűség

260 huzásra

ezek közül

13 főnyeremény	300 000 forintos,
2 „	280 000 „
2 „	250 000 „
7 „	220 000 „
8 „	200 000 „
5 „	150 000 „
2 „	100 000 „

és más számos 100,000, 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 frtos stb. nyereményre játszhatni egy részletjeggyel

játektársulatunk A. csoportozata

által, 19 résztvevő közt, 25 évnegyedes 7 ft. részletfizetéssel.

Ezen kedvelt csoportozat magában foglalja **az Ausztriában létező összes állam- és magán-kölcsön-sorsjegyeket**

melyek árfolyam szerinti eladásából befolyó összeg a résztvevők közt teljes befizetés után egyenlően felosztatik. A törvényes bélyeg-illeték ezen okmányért egyszer-mindenkorra 1 ft. 30 krajczár.

Mindjárt az első évnegyedes 7 ft. részlet befizetésével játszani a következő sorshuzásokra:

Hitel-sorsjegyekre,

april 1-én, a Rudolf-sorsjegyekre ugyan azon napon, az 1864-ki sorsjegyekre april 15-én, a Keglevich-sorsjegyekre május 1-én stb. stb.

A legközelebbi huzásokra

ajánljuk játektársulatainkat

20 drb. hitelsorsjegyre, negyedéves részletekben 13 frtjával, vagy havi részletekben 10 frtjával, bélyeg 2 ft 55 kr. Huzás april 1-én, főnyertes 200,000 ft.

20 drb töröksorsjegyre, havi részletekben 5 frtjával, bélyeg 99 kr. Huzás april 1-én, főnyertes 600,000 frank.

20 drb 100 frtos 1864-ki sorsjegyre, negyedéves részletekben 9 frtjával vagy havi részletekben 8 frtjával, bélyeg 2 ft. 55 kr.

20 drb 50 frtos 1864-ki sorsjegyre, negyedéves részletekben 5 ft vagy havi részletekben 4 ft, bélyeg 99 kr. Huzás april 15-én, főnyertes 220,000 ft.

Részletleveleket

egy sorsjegyre és tetszés szerinti sorsjegy csoportulatra, hol az első részletbefizetés-től kezdve egész egyedül minden nyeremény játszhatni, eladunk negyedéves es havi részletekben a legelőnyösebb feltételek s a legelőnyösebb összeállítás mellett.

Az osztr. iparbank váltóirodája, előbb F ü r s t E d e,
Bécs, Stefánia-piacz Nr. 2.
(Utánnomat nem díjazatik.)

746 4—8